

Əsaslı narazılıq

Respublika TSEM buna aydınlıq gətirilməsində peşəkarlıq göstərir

Bəzən həyatda əlillərin də əsaslı narazılıqlarına rast gəlinir. Gəncə şəhəri, Dədə Qorqud küçəsi ev 50b, mənzil 13-də yaşayan 1985-ci il təvəllüdü Abdullahəy Emin Vaqif oğlu da belə əlillərdəndir. Emin Abdullahəy 7 saylı zona TSEK-in təkrar müayinə zamanı ona təyin etdiyi III qrup əlillik dərəcəsi ilə bağlı qərarla razılaşmamış və buna görə də ərizə ilə redaksiyamıza müraciət etmişdir. Qeyd edək ki, ona əvvəllər II qrup əlillik dərəcəsi verilmişdi. Biz də öz növbəmizdə baxılması və tədbir görülməsi üçün ərizəni Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Respublika Tibbi-Sosial Ekspertiza Mərkəzinə göndərdik. Bizim də iştirakımızla aparılan araş-

dırma nəticəsində məlum oldu ki, E. Abdullahəy 27.02.2007-ci ildə 7 saylı TSEK-in göndərişi ilə Respublika TSEM-ə müraciət edib. Xəstə Respublika TSEM-də əyani müayinədə olmuş və ona ümumi səbəbdən bir il müddətinə III qrup əlillik verilib. Belə ki, ona sol budun yuxarı 113 hissəsinin kəsilməsi, deşilmiş yaralarının sonra sol bud venasının bağlanması, bud əzələlərinin atrofiyası diaqnozu qoyulmuş və bu haqda qərar 16.03.2008-ci il tarixdə Ali Nəzarət Komissiyasında qiyabi olaraq təsdiq edilmişdir.

Əlillik dərəcəsinə narazı olduğuna görə, E. Abdullahəy təkrar müayinə üçün dəfələrlə Respublika TSEM-yə çağırılmasına baxmaya-

raq, o, tibbi ekspertizaya gəlməkdən imtina etmişdir. Haşiyəyə çıxaraq qeyd edək ki, "Əlillər Dünyası" qəzeti həm də ictimai vəkiliyyətlə məşğul olduğu üçün əməkdaşlarımız da müntəzəm olaraq TSEM-də keçirilən ekspertiza müayinələrində birbaşa müşahidəçi qismində iştirak edir, TSEM-nin direktoru Tofiq Teymurovun

erkspertiza müayinələri zamanı göstərdiyi xidmətlərin canlı şahidi olur. Tofiq müəllimin obyektivliyindən, işindəki peşəkarlığından, bizcə, təkcə bir faktı qeyd etmək yerinə düşər. Belə ki, Tofiq müəllim ekspertiza müayinəsinə gəlmiş və özünü yalandan karlığa vüraraq əlillik dərəcəsi almaq istəyən bir nəfərin saxtakarlığı çox ustalıqla üzə çıxardı. Özünü kar kimi təqdim edən birisi barədə qeyr-etik ifadə işlətdi. "Kar" isə bu ifadəni eşidən kimi dərhal Tofiq müəllimə hücumla keçdi və beləliklə, bütün komissiya üzvləri qarşısında öz saxtakarlığını üzə çıxarmış oldu. Belə olduqda Tofiq müəllim "kar"ın III dərəcəli əlilliyinin də ləğv edilməsinə göstəriş verdi. Bütün bu peşəkarlığın nəticəsidir ki, Respublikada demək olar ki, saxtakarlıqla əlillik dərəcəsi alanların sayı azalıb.

Redaksiya

"Məqsədimiz gözdən əlil insanların həyat tərzini yaxşılaşdırmaqdır"

Səmiyar Abdullahəyev: "Dövlətimizin bizə göstərdiyi dəstək sayəsində"

Müsaibimiz Azərbaycan Gözdən Əlillər Cəmiyyətinin sədri Səmiyar Abdullahəyevdir - Səmiyar müəllim, rəhbərlik etdiyiniz cəmiyyət nə vaxt yaradılıb və öz sıralarında neçə nəfər üzvü birləşdirir?

- Vaxtilə Korlar Cəmiyyəti kimi fəaliyyət göstərən cəmiyyətimizin adı 2002-ci ildə dəyişdirilmiş və Azərbaycan Gözdən Əlillər Cəmiyyəti adlandırılmışdır. Qeyd edim ki, 1931-ci ildən fəaliyyət göstərən cəmiyyət artıq 80 ilə yaxın bir tarixə malikdir. Yeni bu dövr ərzində gözdən əlil insanların sosial-ictimai hüquqlarının qorunması, cəmiyyətə adaptasiya olunmaları, mövcud problemlərə yardım edilməsi istiqamətində çox işlər görülmüşdür. Cəmiyyətimiz həm də bir neçə beynəlxalq təşkilatın - Avropa Korlar, Dünya Korlar Birliklərinin, Korların Beynəlxalq İdman Federasiyasının üzvüdür. Tez-tez beynəlxalq konfranslarda iştirak edir, ölkəmizdə gözdən əlillərin problemləri, görülmüş işlər barədə məlumat veririk. Əlbəttə, bu gün cəmiyyət olaraq əsas məqsədimiz dövlət hakimiyyət orqanları ilə əməkdaşlıq etmək, bu əməkdaşlıq çərçivəsində imkanları genişləndirmək, gözdən əlil insanların həyat tərzini yaxşılaşdırmaqdır. Ölkədə 30 minə yaxın gözdən əlil var ki, onların da 10 minə yaxını cəmiyyətin üzvüdür. Bunların arasında çox istedadlı insanlar - musiqiçilər, şairlər, pedaqoqlar və müxtəlif sahələrdə çalışan sənətkarlar var. Bu, bir daha onu sübut edir ki, bu insanlar üçün Respublikamızda lazım olan imkan yaradılıb. Əlbəttə, gözdən əlillərin problemlərini bir gündə, bir ayda, bir ildə həll etmək çətindir. Bu istiqamətdə dövlət bir neçə proqram həyata keçirib ki, bizim əlillər də bu proqramdan yararlanırlar. Azərbaycanda 450 minə yaxın əlil var. Məlum olduğu kimi, 2009-2010-cu illər üçün Dövlət Proqramı hazırlanır. Bütün problemlər nəzərdən keçirilib və şübhəsiz ki, bu problemlərin həlli proqramda öz əksini tapacaqdır.

- Məlum olduğu kimi, keçmiş so-

vetlər dövründə Gözdən Əlillər Cəmiyyətinin böyük istehsal sahələri olub. Və bu sahələrdən əldə edilən maliyyə vəsaiti hesabına müayinə işləri də görülmüşdür. İndi də bu istehsal sahələri fəaliyyət göstərmir?

- Sovetlər Birliyində nəinki korların, ümumiyyətlə, millətin həyat təzi başqa idi. Bütün işlər mərkəzləşdirilmiş qaydada idarə olunurdu. Son dövrlər çoxlu problemlərlə, ədalətsiz müharibə ilə üzləşdiyimizdən çətinliklər yaranıb. Vaxtilə Gözdən Əlillər Cəmiyyəti sənaye məhsulları istehsal edirdi. Artıq həmin avadanlıqların hamısı sıradan çıxıb. Bina qurğuları yararsız bir vəziyyətdədir, onların bərpası üçün milyonlarla manat vəsait lazımdır. Bizə QHT olaraq bütcdən maliyyə vəsaitinin ayrılması yolverilməzdir. Bu gün bir çox istehsal sahələrinin fəaliyyəti dayandırılıb və özəlləşdirməyə çıxarılarq investorların istifadəsinə verilib. Bakıda və regionlardakı istehsal sahələrimizin binarında məcburi köçkünlər yerləşdirilib, müəyyən yerlər də yararsızdır. Bir də ki, bu gün sənaye məhsulları Azərbaycana Çindən, İrandan, Türkiyədən gətirildiyindən yerli istehsalın bazara çıxarılmasını çətinləşdirir. İstehsal müəs-

sislərindən yararlanmaq heç cür mümkün deyil. Vaxtilə burada hansısa mafioz, cinayətkar qruplar, qeyri-qanunlu iqtisadi fəaliyyətlə məşğul olan insanlar olub.

- Yenə də həmin insanlar varmı?

- Yox. Cəmiyyət vergidən, gömrükdən azad idi. Ona görə də bu cür işbazlar bu istehsal sahələrinə yol tapdırlar və əlil insanların imtiyazlarından istifadə edərək varlanırdılar.

- Hazırda cəmiyyətiniz tərəfindən gözdən əlillərə evlər verilirmi? Verilsə, neçə nəfər əlil bundan yararlanıb?

- 2008-ci ildə dövlətimizin yardımı və birbaşa cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin yürütdüyü mütərəqqi iqtisadi siyasət sayəsində 90 nəfər gözdən əlil ailəsinə ev verdik və artıq onlar bu evlərdə yaşayırlar. Növbəti illərdə də biz çalışacağıq müəyyən işlər görək.

- Konkret olaraq dövlət tərəfindən sizə dəstək varmı? Ölkəmizin xeyriyyəçi iş adamlarından neçə, sizə kömək olurmu?

- Dövlətin bizə dəstəyi olmasa, biz bütün bu işləri görə bilmərik. Bəzən olur ki, insanlar fərdi şəkildə gəlirlər, haradasa 5-10 ailəyə yardım edirlər ki, onlara da təşəkkür edirik.

- Hazırda gözdən əlillər nə qədər əmək pensiyası alırlar?

- I qrup əlillər 150-160 manat, II qrup əlillər isə 90-100 manat pensiya alırlar.

Əlbəttə, əlil təşkilatlarında olan bizlər həmdərd, həmfikir insanlarıq. Yaranmış problemləri həll etmək üçün ölkəmizdə kifayət qədər imkanlar var. Sadəcə, bu imkanlardan səmərəli istifadə edib, insanlarımızı xeyir verməliyə. Rəhbərlik etdiyimiz təşkilatlarda çalışmalıyıq ki, insanlarımız bütün imkanlardan lazımcınca yararlanılsın.

Söhbəti yazdı: İlham Məmmədov

Əlillərin "Zaur" Xeyriyyə Cəmiyyətinin sədri Zaur Seyidzadə: "Arzum xanım səfir Enn Dersi ilə görüşməkdir"

Cəmiyyətin sədri Zaur Seyidzadə Azərbaycan Respublikası Tədris-Estetik Təbiiyət üzrə Metodik Mərkəzinin Eksperimental İncəsənət Məktəbini bitirib. Hazırda Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinin tələbəsidir. Z.Seyidzadənin cəmiyyətə sədr seçildiyi vaxtdan 27 nəfər istedadlı əlillən rəsm sərğilərini keçirib və müəmmi olaraq əlillərlə görüşüb. Həmin görüşlərdə Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin əməkdaşları, QHT-lərin nümayəndələri, yaradıcı təşkilatların təmsilçiləri, icra hakimiyyəti orqanlarının məsul şəxsləri, ali məktəblərin müəllim və professorları və s. iştirak etmişlər.

Qeyd edək ki, cəmiyyət

tərəfindən hər il 3 Dekabr - Beynəlxalq Əlillər Günü

münasibətilə ƏƏSMN-nin köməkliliyi ilə 25 nəfər I və II qrup əlillə maddi yardım göstərilib. Hər il 5 nəfər əlil Nabrana istirahət etməyə, 3 nəfər əlil kompüter, 2 nəfər əlil isə mühasibatlıq kurslarına göndərilib. Təhsil Nazirliyinin köməyi ilə 60 nəfər əlil şagirdə dərsliklərinin verilməsində, 219 sayılı orta məktəbə, Nərimanov rayonunda gözdən əlillərin təhsil aldığı 1 sayılı internat məktəbinə və Lənkəran rayon internat məktəbinə müxtəlif köməklilik edililib.

Respublika Günü, Beynəlxalq Əlillər Günü və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə

sibətilə 50-dən artıq imkansızsiz əlillə, şəhid ailəsinə, müharibə veteranlarına, kimsəsizlərə incəsənət xadimlərinə dəstək etməklə ziyarətlər verilib.

2008-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Yanında QHT- lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyilə əlillərə hüquqi və psixoloji yardım göstərmək üçün ixtisaslaşdırılmış büro yaradılmışdır. Bununla yanaşı, yaradılmış əlaqədar keçirilən tədbirdə "Əlillərin cəmiyyətə inteqrasiyası" İctimai Birliyi-nin sədri, III qrup əlil Mahmudova Rəmilə Rəsim qızı da iştirak etmişdir.

Bir sözlə, Zaur Seyidzadə əlillərin yenidən həyata inteqrasiyası üçün əlindən gələni əsirgəmir. Onun ən böyük arzusu isə ABŞ-in Azərbaycandakı səfəri xanım Enn Dersi ilə görüşməkdir. Biz də ona bu arzusunun gerçəkləşməsinə arzulayıq.

İlahə Tahirqızı

Əlillərin əl işlərindən ibarət sərgi

Respublikamızda istedadlı əlil insanların əl işlərindən ibarət sərgilərin təşkil edilməsi, şübhəsiz ki, onların istedad və qabiliyyətinin üzə çıxarılmasında mühüm rol oynayır. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə bu yaxınlarda həvəskar rəssamların və təbiiq sənət ustalarının işlərindən ibarət Respublika Baxış-Müsabiqəsi

də bu istiqamətdə keçirilən tədbirlərdən biri kimi qiymətləndirilir.

Əlillərin əl işlərindən ibarət bu baxış-sərgidə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin məsul vəzifəli şəxsləri, o cümlədən nazirliyin Aparat rəhbəri Firudin Qurbanov iştirak etmişlər. Həmçinin yaradıcı təşkilatların, təhsil müəssisələrinin və kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrinin də iştirak etdiyi həmin baxış-müsabiqədə əlillərin müxtəlif əl işləri nümayiş etdirilmişdir. Baxış-müsabiqəyə çıxarılan əl işləri münsif-

lər heyəti tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş və xüsusi fərqlənən əl işləri mükafatlara layiq görülmüşdür.

Aytən Xuduqızı

"Dirçəliş" bərabər imkanlar layihələrinin icrasına başlayıb

ABŞ səfirliyinin Demokratiya Komissiyasının dəstəyi ilə

"Dirçəliş" Gənclərin Sosial-Psixoloji Reabilitasiya Mərkəzinin direktoru İslam Baxşəliyev verdiyi məlumatda, Mərkəz 2008-ci il oktyabrın 10-dan ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyinin Demokratiya Komissiyası tərəfindən maliyyələşdirilən beş aylıq "Minadan zərərçəkənlər üçün bərabər imkanlar" layihəsinin icrasına başlayıb.

Qeyd edək ki, layihə Ərazilərin Minadan Təmizlənməsi üzrə Azərbaycan Milli Agentliyi (ANAMA) ilə əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirilir. Layihənin bənaftarı Goranboy, Naftalan, Mingəçevir, Yevlax, Ağdaş və Bərdə rayonlarında yaşayan minadan zərərçəkmiş şəxslərdir.

Mərkəzin direktoru İ.Baxşəliyevin bildirdiyinə görə, layihənin məqsədi monitorinq və ictimai vəkiliyyət vasitəsilə qeyd olunan rayonlarda yaşayan, əlillik qrupunun verilməsinə və ya dəyişdirilməsinə ehtiyacı olan minadan zərərçəkənlərin müəyyən edilməsi, axtarılmaqla əlaqədar üçün nəzərdə tutulmuş

ünvanlı dövlət sosial yardımının verilməsi üçün müəyyən edilmiş ehtiyac meyarlarına uyğun gələn, lakin bu yardımı almayan minadan zərərçəkənlərin sənədlərinin hazırlanmasına köməklik göstərilməsi, aidiyyətli rayonlarda yaşayan minadan zərərçəkənlərin pozulmuş hüquqlarının bənaftarı edilməsi, əlillik qrupunun və ünvanlı dövlət sosial yardımının verilməsinə məsul olan aidiyyətli yerli və regional qurumların işində şəffaflığa nail olmaq məqsədilə həmin qurumlarla əməkdaşlıq edilməsi və hüquq pozuntusu törədənərlərin KİV-in və ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmasıdır.

Məlumatda o da qeyd olunur ki, ehtiyacı olan minadan zərərçəkmiş şəxslərə əlillik qrupu verilməsinə və ya dəyişdirilməsinə, habelə onların ünvanlı dövlət sosial yardımını almalarına köməklik göstərmək, minadan zərərçəkmiş şəxslərin əlillik qruplarına yenidən baxılaraq, tibbi ekspertin köməyi ilə tibbi baxımdan qiymətləndirilməsi və təkrar həkim komissiyalarından keçirilməsi məqsədilə "Dirçəliş" ÇSPRM layihə çərçivə-

sində işləri davam etdirir.

İ.Baxşəliyevin sözlərinə görə, "Dirçəliş" ÇSPRM həm də noyabrın 1-dən ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyinin dəstəyi və Amerika Dövlət Departamenti tərəfindən maliyyələşdirilən "Əlillər üçün bərabər imkanlar" layihəsinin icrasına başlayıb. Qeyd edək ki, layihədə hədəfə çatdırılan minadan zərərçəkmiş şəxslər nəzərdə tutulub. Layihənin müddəti 5 aydır. Layihələrin nəticələrinin və aşkar olunan faktların televiziya tok-şousu vasitəsilə geniş ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması və davamlılığının uzun müddət qorunub saxlanılması məqsədilə sonda İctimai Monitorinq Qrupunun yaradılması nəzərdə tutuldu.

Ramil Abdullazadə

"Başqa ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycanda da jest dilinin statusu olmalıdır"

Azərbaycan Karlar Cəmiyyətinin sədri Tapdıq Xalıqov belə deyir

- Tapdıq müəllim, əvvəlcə başlıq etdiyiniz təşkilat barədə məlumat verməyinizi xahiş edirik.

- Azərbaycan Karlar Cəmiyyəti 1929-cu ildə yaradılıb. Mən tərcüməçiyəm və bu cəmiyyətdə çoxdan çalışıram. Cəmiyyətin 8 mindən çox üzvü var və getdikcə də artır. 7 ictəsah müəssisəmiz var. Hazırda onlardan biri işləyir ki, orada da dəsmal istehsal edilir. Çindən ölkəmizə mallar gətirildiyinə görə, bizim istehsal müəssisə-

mizin malları çətin alınır. Cəmiyyətin 1 mədəniyyət evi, 14 rayonlararası təşkilatları və 1 yataqxanası var. Yataqxanada məcburi köçkünlər məskunlaşdığından az bir hissəsində əlillər yaşayırlar. Cəmiyyətimiz üçün əsas problem təhsil və işsizlikdir. Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən məktəblərdə jesti bilən müəllimlərin olmaması üzündən qulaqdan əlil uşaqların nəyisə qavraması çətinləşir. İstehsal müəssisələrimizin işləməməsi səbəbindən isə əlil-

lərimiz işsiz qalırlar. Onları başqa yerlərə işə götürürlər. Bircə ölkəmizdə fəaliyyət göstərən "Nar mobile" şirkəti bizim 7 gənçi işə götürüb və onlara yüksək məvacib verir.

- Sizə dövlətdən maddi və mənəvi dəstək varmı?

- Bəli, var. Biz Azərbaycanda jest dilinin açılması ilə bağlı müraciət etmişik. Bunun üzərində iş gedir və bu barədə dövlətdən müəyyən köməklik olub. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

də bizə Mədəniyyət Evinin təmir etdirilməsinə yardım edir.

- Xeyriyyəçi iş adamları, sahibkarlar necə, sizə köməklik göstərirlərmi?

- Yox. Heç müraciət etməmişik. - Sizdə qeydiyyatda olan əlillərə mənzil verilmir?

- Xeyr.

- Nizami rayonda qulaqdan əlillər üçün məktəblər var. Həmin məktəblərdə nə qədər əlil var və siz onların iş fəaliyyətindən razı-sınız?

- Bu məktəblər bizə yox, Təhsil Nazirliyinə tabedir.

- Oradan bizim təşkilata şikayətlər daxil olub...

- Bizə də həmin məktəbin birinin uşaqlarından məktub daxil olub ki, orada uşaqlara pis baxırlar, keyfiyyətsiz yemək verirlər, təhsilləri ilə pis məşğul olurlar. Biz dəfələrlə bu məktəbə

getmişik, Düzdür, bu məktəbin nöqsanları çoxdur. Çünki internat məktəbidir, məktəbin təmiri yoxdur. Təhsilə gəldikdə isə, müəllimlər jest dilini bilmədiklərdən şagirdlərə də heç nəyi öyrətməyiblər. Məktəb bizə tabe olmadığından biz məktəbdə heç bir tədbir görə bilmirik.

- Amma cəmiyyət olaraq siz haqq əsərinizi qaldıra bilərsiniz.

- Fikrinizlə razıyam. Bizim cəmiyyət Jest Mərkəzinin açılması üçün bir layihə hazırlayıb. Bu mərkəzdə jest dilini bilməyən əlillər, eləcə də sağlam insanlar, həmçinin başqa təşkilatların jesti bilməyən nümayəndələri öyrənməyə bələdçilər. Moskvada yul polisi işçisi jest dilini bilir. Çünki orada qulaqdan əlil çoxlu sürücü var. Buna görə də başqa ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycanda da jest dilinin statusu olmalıdır.

Cahid Qasimov